

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"א בתשרי תשע"ח | דף היומי בבלי: סנהדרין עז
דף היומי בהלכה: למחרת יום הכיפורים: נהגו ישראל כשרים לקום להתפלל בוותיקין
מוסר: פרק ו' 'הנה צווה הכתוב' עד 'וגם עלבון' | קנין חכמה הלימוד השבועי: וכן אמרו רז"ל על אברהם עד
'משומד-יסיר מלבושיו'

אברך בא פעם לשאול על אתרוג יקר, כמה השיעור להוסיף עבור הידור מצוה, למרות שרבינו הידר וחיבב כל כך בהידור ד' מינים, שאלו 'זמה עם בגד לאשתך, כבר קנית?'

על ההידור המיוחד במצות ד' מינים של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

ביומו לכותל המערבי, שם התקיים מנין מיוחד של בני הישיבה עבורו. למרות שהיתה זו טרחה לא פשוטה עבורו בפרט בשנים האחרונות שהיה ישיש מופלג היה הדבר קשה מאד, הוא לא ויתר והקפיד על כך מדי יום ביומו. ומספר רבי אלכסנדר סופר, שנה אחת הציעה הרבנית שלא יסע, שכן הרגישה שהדבר קשה לו, לכן אמרה שעדיף שיתפלל במנין בבית או בישיבה, רבינו אמר לה שזו לא טרחה עבורו והוסיף: כל השנה אני מחכה לזה. כששמעה שהדבר כה נפשו הסכימה.

בדרכו לכותל היה יוצא מביתו וחוזר עם הד' מינים בידו וגם ברכב כשצריך היה מסיבות טכניות למסור הלולב לאחרים המשיך להחזיק את סלסלת האתרוגים בעצמו ולא הסכים לתתה לאחרים גם כאשר היה קשה לו, (שהיו בה כמה וכמה אתרוגים) ראו בחוש את חיבת הקודש למצוה וכעין המובא בגמ' (סוכה מב) שמנהגם של יקירי ירושלים היה להחזיק את הלולב בידם כל היום בכל מקום שהלכו.

לאחר שנטל בעצמו את המינים לאחר שחרית, הקנה אותם לכל אחד שמעוניין לצאת בו ידי חובה במתנה על מנת להחזיר, כדי שיהיו המינים בגדל "לכם", כי במקדש כל שבעה דאורייתא. ומעניין מאד, ככל שהיתה לו אהבה וחיבה למינים נזהר שמההידורים בהם יהיה לזכות את כולם במצוה ולא חשש שיקלקלו לו את המינים שכה עמלו במיונם. ואכן מאות אנשים היו נוטלים מדי יום ביומו את מיני, הן באמצע התפילה והן בביתו במשך היום.

היו פעמים שמרוב משמוש היד של הציבור נעשה האתרוג עם כתמים חומים, למרות זאת המשיך רבינו לברך עליו. זאת למרות שבסלסלה שהביא איתו היו אתרוגים יותר נקיים מכתמים אלו, אלא שאת זה בחר לכתחילה כאתרוג המהודר ביותר וכנראה סבר כהח"ס סופר (סוכה לו) שאתרוג שנעשה מנומר מרוב שימוש הוא היופי וההדר הגדול ביותר.

פעם נטל ממנו מישהו את האתרוג בצורה בלתי אחראית ופסלו, לא רק שלא כעס עליו עוד התייחס אליו בפיסנות.

אברך בא פעם לשאול על אתרוג יקר ושאל כמה השיעור להוסיף עבור הידור מצוה, למרות שרבינו הידר וחיבב כל כך בהידור ד' מינים, שאלו לפתע 'זמה עם בגד לאשתך, כבר קנית? כשהלה שתק ורבינו הסיק מכך שעדיין לא קנה, הבין האברך את התשובה היטב.

(מתוך מגדלתו ומרוממתו)

אברך בא פעם לשאול על אתרוג יקר, כמה השיעור להוסיף עבור הידור מצוה, למרות שרבינו הידר וחיבב כל כך בהידור ד' מינים, שאלו 'זמה עם בגד לאשתך, כבר קנית?

מצות ד' מינים היתה אחת המצוות בהם הידר במיוחד והיה לו בהם חומרות מיוחדות. רבינו שימש בהוראה את הגאון רבי דוד ליבוביץ ראש ישיבת חפץ חיים בארה"ב שהיה אחיינו של החפץ חיים וזכה ללמוד עם דודו החפץ חיים בעת שחיבר את חיבורו על הלכות סוכה ורבינו קיבל ממנו את גישתו לסוגיות אלו. עיקר ההשקעה היה בהשגת לולב מהודר, הרה"ג רבי אשר שפירא סיפר שהגיע פעם לשאול את רבינו על אתרוג, רבינו השיב לו את פסק ההלכה לבסוף נאנח ואמר: "אבער ואס איז מיט א לולב" דהיינו שלולב ראוי קשה מאד למצוא. (והוסיף אז ואמר: אי איישר חילי, הייתי מורה לתלמידי חכמים שימשיכו ללמוד כהרגלם ויקנו ביחד כל בית הכנסת בשותפות כמו שהיה מימים ימימה). ואכן היה מעוניין לראות איך ככל שהחמיר חיבב והידר את המצוה לא עשאה על חשבון הלימוד וסמך על תלמיד שמתעסק בזה שיביא לו, אכן צוות שלם תלמידי חכמים מתלמידי הקרובים היו בוררים לו שעות ארוכות מינים מובחרים ואז הביאום אליו שיברור מהם.

היה סבור שאין להקל לקחת אתרוג בלי פיסם כמו שנוהגים העולם, שהרי הרא"ש כתב שדוקא באתרוגים שלא היה להם פיסם מעולם, בהם אין חסרון של חסר, אך באתרוגים שלנו שהיה להם פיסם ונפל באמצע הגידול והדבר ברור שבאתרוגים שלנו טעם נפילת הפיסם היא מסיבת קלקול חולשת העץ ולא שייך לומר על זה כך היא דרך ברייתו וכמו שהמציאות שיש עצים שלחלק מן האתרוגים החזקים יותר יש פיסם ולחלק מהאתרוגים נופל הפיסם והרי זה מוכח שזה קלקול באתרוג וחסרון הפוסל מדין חסר ולדעתו זה פסול מן התורה ביום הראשון, לכן לא היה מוכן להביט על אתרוג בלי פיסם.

מלבד האתרוג הרגיל היה מנענע גם עם אתרוגים מרוקאי ותימני, להשיג אתרוג תימני עם פיסם היה דבר לא פשוט, שהוא כמעט לא מצוי במציאות, אך עמלו ויגעו והשיגו עבורו.

אמת מה נהדר היה מראהו בעת שמצא את המינים המהודרים, ראו עליו שמחה והנאה צרופה, בפרט בערב יום טוב לאחר שאגד את המינים בעצמו, היה בשמחה מיוחדת והיה נושק להם בחום.

כדי לקיים שיטת ה"ביכורי יעקב" שבירושלים מקיימים מצות ד' מינים מדאורייתא כל שבעת ימי החג גם בזמן הזה הידר כל השנים לנסוע מידי יום

לולב עם כפתור ('קנעפל') - הידור או בדיעבד?

גדילתו הרגילה של הלולב, ואין זה 'הדר', ולכתחילה יש להחמיר כדעתו. לולב שיש בראשו כיפוף קטן המכונה 'כפתור' ('קנעפל') - יש שהורו שהוא כשר, ויש שהורו שדינו שווה לדין לולב שראשי עליו כפופים הנ"ל. אולם, אם העלים אינם כפופים בראשיהם בלבד, אלא הם כפופים לגמרי עד שנרָאָה כאילו התקפלו לשניים - אף אם השדרה ישרה לגמרי, ואף אם התיומת האמצעית לבדה כפופה באופן זה, הלולב פסול לכל הדעות, מפני שאין בו 'הדר' כלל. [שו"ע תרמה, ח-ט, ומשנ"ב, לג, לד, לו, לז, מ רמא; ביאורים ומוספים דרשו, 62, 63, 71, וראה שם, 73]

(מתוך הליכות שלמה)

לולב ששדרתו עקומה 'כמגל' (סכין עגולה) לצד העלים או לצד ימין ושמאל של הלולב - פסול, משום שאינו 'הדר', ואם יישרוהו - כשר. ואם הוא עקום לצד השדרה הריהו כשר לכתחילה; ועם זאת, יש מהאחרונים שכתבו שראוי להדר וליטול לולב ישר לגמרי, ויש בכך משום נוי מצוה, שעליו נאמר: "זה א-לי ואנוהו", וכן נהגו רבים מגדולי ישראל. ואם הלולב ישר אך ראשי העלים כפופים למטה - כשר, ויש מהראשונים שכתב: "אוהב אני יותר לצאת בו, שאין העלים נחלקים ותיומתו קיימת", והיינו שכאשר ראש התיומת כפוף, אינה נחלקת לשנים בקלות כתיומת שראשה ישר; ויש פוסלים. ואם ראשי כל העלים או רובם כפופים, יש שכתב שהלולב פסול לכל הדעות, משום שזהו שינוי מדרך

הדף היומי בהלכה

האם איסור 'שהייה' אמור גם בתבשיל המבושל לגמרי?

רק בתבשיל שטרם התבשל 'כמאכל בן דרוסאי'. ונחלקו הפוסקים אם כמאכל בן דרוסאי הוא חצי הבישול או שלישי הבישול, ולכתחילה יש להחמיר. [משנ"ב רנט, עניני שהיה והטמנה; ביאורים ומוספים דרשו, 17-18; וראה שו"ע רנג, א]

חכמינו ז"ל אסרו להשהות בשבת ישירות על האש סיר ובו תבשיל, מחשש שאם יראה בשבת שהתבשיל אינו מתבשל כראוי, עלול הוא לעשות מלאכה כדי להאיץ את הבישול. לדעת השולחן ערוך, איסור זה אמור אף בתבשיל שהתבשל לגמרי, אלא אם כן תוספת הבישול אינה רצויה לבעלי התבשיל; ולדעת הרמ"א

הדף היומי בהלכה

באיזה מאכל אין איסור 'שהייה' כאשר אינו מבושל?

שלא יתבשל כלל עד לכניסת השבת; וכמו כן הוא אמור רק בבשר חי וכיוצא בו, שבישולם אורך זמן רב; ולא בדברים המתבשלים במהירות. [משנ"ב רנט, עניני שהיה והטמנה; ביאורים ומוספים דרשו, 19, 20, 21 ו-23; וראה שם רנג, 30, לענין הכיריים שבזמננו]

תבשיל שמעורב בו בשר חי שלא התבשל כלל - אין בו איסור 'שהייה'; משום שבלאו הכי לא יהיה התבשיל מוכן לסעודת ליל שבת, והאדם מסיח את דעתו ממנו, ולא יעשה כל מלאכה כדי למהר את בישולו, שהרי במשך הלילה יתבשל מאליו. והיתר זה אמור דווקא כשמניחו על האש בסמוך לשקיעת החמה, באופן

הדף היומי בהלכה

האם מותר להניח בשבת מאכל בסמוך לכיריים כדי לחממו?

לגמרי, כולל פירות וירקות שנאכלים חיים; או תבשיל לח - דהיינו מים, מרק, או תבשיל שיש בו רוטב - צונן. וצונן - לדעת השולחן ערוך פירושו כל שאין 'היד סולדת בו', ולדעת הרמ"א, רק כשאין בו כבר חמימות. [משנ"ב רנט, עניני שהיה והטמנה; ביאורים ומוספים דרשו, 30 ו-33]

הנחת מאכל בסמוך לכיריים כדי לחממו, או כדי לשמור את חומו - אין בה איסור 'שהייה', והיא מכונה 'סמיכה'. והסמיכה מותרת אף בשבת; ויש שאוסרים זאת בתבשיל שלא היה מונח שם מערב שבת. ובמאכל שקיים חשש שיתבשל - אסורה הסמיכה בשבת בכל מקרה; והיינו - תבשיל יבש שאינו מבושל

חלף יום הכיפורים... איך ממשיכים להישאר גבוה?

הלב, ולבקש מחילה מאת השם על כל פשעיו. וימנע עצמו משחוק וטיולים ודברים בטלים ומלשמוע חידושי העולם...

וישער בעצמו... מה יוכל לסבול עם עסק התורה והמצוות, וישתדל לעולם שיהיה נכנע לאלקים, ולכל הפחות יום אחד בשבוע... ישב יחיד לבדו, ויערוך מחשבות בלבו לאלקים להידבק בו, ולהיות מר רוח על שעמד במרד נגד המלך הגדול, ויבכה ויתאבל בשברון הלב, וירבה בתחנונים, וירבה בתשבחות... וכן עשה כל הימים, עד שימצא חן לפני המלך העליון".

[ארחות צדיקים, שער התשובה, וראה שם עוד]

"בדורות האלה, שבני אדם חלשים מאד בגופם, ואין להם כח כבראשונה, מה יעשה אדם שחטא כל ימיו בלשון הרע ובחניפות ובכל המידות הרעות כולן, ולא נזהר כל ימיו בגופי המצוות... ולא חש כל ימיו להתפלל ולברך הברכות, וכן בכל המצוות... הלא אין חקר ואין מספר לרובי העבירות לאדם שאינו מדקדק במעשיו? לכן יש לשום דרך לפני בני אדם המתנדבים לשוב...

כיצד? אם זה החוטא בעל תורה... יעסוק בתורה בעסק גדול... ויעשה חסד ואמת, וזבה יתכפרו עוונותיו... ויטרח לעשות כל מצוה ומצוה כמאמרה, ויטרח לזכות הרבים, ולגמול חסדים לבני אדם, ולהתפלל בכוונה ובהכנעה ובקרעית

נשכבתי על אחד הקרשים לסמן עליו את הגובה שלי, ולפתע עברו חבורת ליצים ובטרם הספקתי לפצות את פי, הרימו אותי יחד עם הקרש וערכו לי 'הלוויה' ברחובות הכפר

הרב אברהם פוקס

חייו, וכשזה החל לספר התברר לשומעים שמדובר ביהודי פשוט ביותר שלמעט ביקור בבית הכנסת ביום כפור לא זכה לקיים חיים יהודים כלל.

"אולי קיימת פעם איזו מצוה נוספת?", נשאל הכפרי. הוא אימץ את זכרונו והשיב שבאחת הפעמים שהיה בבית הכנסת ביום כפור שמע שני מתפללים מדברים אודות בניית סוכה והוא החליט בלבו שהשנה גם הוא בונה סוכה. "אכן קניתי קרשים לבנייה על פי האורך והרוחב ששמעתי משני המתפללים", המשיך לספר, "אך כשהתחלתי לבנותה נתקלתי בקושי שכן לא ידעתי מה צריך להיות גובהה של הסוכה, בסופו של דבר החלטתי לבנותה לפי הגובה שלי, נשכבתי על אחד הקרשים לסמן עליו את הגובה שלי, ולפתע עברו חבורת ליצים ובטרם הספקתי לפצות את פי, הרימו אותי יחד עם הקרש וערכו לי 'הלוויה' ברחובות הכפר, שכבתי מבלי לומר מאומה וספגתי את הבזיונות עד שהניחו לי, ושבתי לבניית הסוכה", סיים הכפרי את סיפורו.

רבי יהושע לייב הנהן בראשו ואמר: מצוה זו של בניית הסוכה יחד עם הביזיונות שהיו מנת חלקך, היא החבילה שהניחו המלאכים על כף המאזניים והכריעה את דינך לחיים.

רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל כיהן כרבה של העיר לומז'א במשך תקופה. באותה העת התפרסם פלא שארע באחד מכפרי הסביבה, אודות יהודי פשוט שהיה חולה מאד ובמשך שלושה ימים שכב ללא הכרה במיטתו כשבני משפחתו התכוננו לגרוע מכל, ולפתע הכרתו החלה חוזרת אליו ולפליאת כולם התאושש ממחלתו עד שירד ממיטתו ושב להיות כאחד האדם. החליט רבי יהושע לייב לבוא ולבקרו כדי לשמוע ממנו בצורה ישירה את אשר ארע עמו.

הכפרי שהיה אדם פשוט ביותר היה נרגש מאד מן הכבוד הגדול שנפל בחלקו, וכששמע כי הרב מתעניין בו ובמה שארע לו פתח את פיו והחל לספר שכאשר שכב חולה אנוש במיטתו הרגיש איך הוא עולה השמימה ומגיע למקום שבו הוא נשפט על מעשיו ולוקחים את כל העברות ושמים במאזנים בצד אחד ואת המצוות בצד השני. לדאבוני, אמר אותו כפרי, מצוותי היו מעטות מאד ועבירותי ההיפך הגמור ועמדו להכריע לרעתי, אך לפתע הגיעו שני מלאכים שאחזו בידם חבילה כבדה והניחוה על כף המצוות והיא זאת שהכריעה את כף העברות והתעוררתי ושבתי לחיים.

רבי יהושע לייב שהאזין לסיפורו של הכפרי ביקש ממנו שיספר לו את קורות

מתי יש לך הזדמנות להזיע ולהתרוצץ למען הקדוש ברוך הוא?

המשפיע החסידי הרה"ג שמואל אריה רוזנבוים, בשיחה מיוחדת לימים שבין יום הכיפורים לסוכות.

יעקב א. לוסטיגמן

בהם כולנו עסוקים כל כך, עד שאין לנו זמן כמעט לפתוח ספר. צריכים לקנות ארבעה מינים, לבנות סוכה, לקשט, לעשות קניות ובישולים לכבוד החג, להוריד את הריהוט לסוכה לטפל בסכך, להשלים כל מיני משימות שלא הספקנו והיד עוד נטויה.

אבל מי שזוכה לעשות את כל העבודה המרובה הזאת בצורה הנכונה, אין לו כאן שאלה בכלל.

מתי יש לך הזדמנות להזיע לכבוד הקב"ה? מתי יצא לך בפעם האחרונה לסחוב משא של עשרות קילוגרמים למענו? להתלכלך באבק ולהידקר מפיסות עץ דקיקות למען שמו באהבה?

אנחנו צריכים לזכור שאת כל העבודה הזאת אנחנו עושים בשביל הקב"ה. למה אנחנו מקשטים את הסוכה? למה לא משקטים את המחסן? כי הסוכה היא חפץ של מצווה – "זה קלי ואנוהו". למה אנחנו ובחים מיטות מתקפלות ברחובה של עיר? מדוע אנחנו עושים קניות של בקבוקי שתיה, עופות ודגים?? כדי לקיים את המצווה "ושמחת בחגך".

כל אגל זעה, כל פסיעה, כל גרם שאנחנו מרימים וסובבים לכבודו – זאת מצווה. מי שזוכה גם לשמוח עם קיום המצווה הזאת, אשריו ואשרי חלקו. והאמת שזה לא כל כך קשה. צריך רק לזכור כל הזמן למה אנחנו מתאמצים, להזכיר לעצמנו שכל זה רק כי אנחנו יהודים, רק כי אנחנו בניו של מלך מלכי המלכים, ואנחנו עושים את כל המאמץ האדיר הזה, בגוף ובממון, למענו יתברך. עם כזאת הסתכלות, האם למישהו יש ספק בכלל עד כמה גדולים וקדושים ימים נשגבים אלו?

הספרים הקדושים מבארים, שחג הסוכות ושמחת תורה, הם השלמה לימי הנוראים ולחודש אלול:

במהלך חודש אלול אנחנו מתכווננים לראש השנה, שבו אנו ממליכים את הקב"ה ומקבלים אותו עלינו כמו אשה שמתקדשת כביכול לבעלה.

ביום הכיפורים אנחנו מתנקים ומיטהרים לכבודו, מכפרים על העוונות ומוציאים מהלב את כל הסיגים, מתקנים את הפגמים ומשתדלים להגיע לשלמות לכבודו יתברך.

בסוכות אנחנו שמחים עם הקב"ה, רוקדים ומקיימים את מצוותיו בשמחה גדולה, ובשמחת תורה זה כבר המצב שבו אנחנו כביכול מכניסים את הקב"ה אל תוך הבית, עם התורה הקדושה שהיא היא הדרך שלנו לשמוע בקולו ולעשות את רצונו.

גם הימים שבין לבין, יש בהם קדושה מיוחדת. בין ראש השנה ליום הכיפורים אנחנו מציינים את עשרת ימי תשובה שאין צורך להאריך ולבאר את גודל קדושתם ומעלתם, ובין יום הכיפורים לסוכות, מובא בספרים הקדושים שאלו ימים גבוהים מאוד.

אומרים שהרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זצוק"ל לא היה הולך אפילו למקוה בימים קדושים אלו, מפאת קדושתם הגדולה שהיא המשך ישיר ליום הכיפורים, והיהודי נשאר טהור וקדוש לפני ה' יתברך עד שאינו זקוק אפילו להיטהר במקווה, גם אם הוא נוהג לטבול מדי יום. כעין זה מסופר על החת"ם סופר שחיבר בימים אלו שירים נפלאים של דבקות וכיסופין לקב"ה. ולכאורה אפשר להקשות, איך אפשר להרגיש בגודל קדושת הימים האלו,